

Mesec šolskih knjižnic na Osnovni šoli Vransko - Tabor

School Library Month at Vransko - Tabor
Primary School

Katja Brezovnik

Izveček

Mesec oktober je posvečen šolskim knjižnicam. Na Osnovni šoli Vransko - Tabor se še posebej potrudimo, da knjižnico in njeno gradivo v urah knjižne vzgoje predstavimo učencem, posebej še prvim trem razredom. V ta namen izberemo kakovostno knjigo, ki jo bodisi preberemo, pripovedujemo ali dramatiziramo. Pripoved ali dramatizacijo popestrijo tudi posebej za dogodek pripravljena scena, lutke, petje in glasba. Pred samo predstavitvijo knjige in po njej učenci svoje razmišljanje o knjigi nadgradijo ob razvedrilnih nalogah in pogovoru. Tak način predstavitve gradiva je učencem in učiteljem zelo zanimiv in ga radi vključijo v svoje vsakdanje delo ter povežejo s svojimi vsebinami.

UDK 027.8:028.5

Ključne besede:

mesec šolskih knjižnic,
pravlјice, predstava,
pripovedovanje, družabne igre

Keywords:

School Library Month,
fairy tales, performance,
storytelling, party games

Abstract

The month of October is dedicated to school libraries. We at Vransko - Tabor Primary School are devoting special effort to presenting the library and its materials to pupils, especially of the first three grades, during literary education lessons. For this purpose, we choose a quality book, which we either read, narrate or dramatize. The narration or dramatization are enriched by a set, puppets, singing and music prepared especially for the event. Before and after the book presentation, pupils explore their thoughts on the book through fun exercises and discussion. Pupils and teachers find this way of presenting materials very interesting; they like to include it in their daily work and connect it with their own contents.

Vedno poskušam izbrati kakovostne knjige z izvirnimi literarnimi besedili. Pomembno mi je, da je besedišče raznoliko, da besedila uporabljajo sopomenke, primere in prenesene pomenke. Le tako se namreč učenci učijo novih in bolj zapletenih načinov izražanja.

UVOD

Ena mojih ljubših aktivnosti, ki jih izvajam v šolski knjižnici, so ure knjižne vzgoje. Navadno opravim vsaj 4 ure v vsakem oddelku v šolskem letu. Pri učencih 1. VIO gre navadno za ure pravljic, kjer na različne načine predstavim zgodbo in knjigo. Tako včasih berem, drugič pripovedujem ali pa za učence pripravim krajšo »predstavo« (tako jo poimenujejo učenci), kjer so mi v pomoč lutke knjižnih oseb ter scena dogodka.

Namen teh ur je približati knjižno gradivo učencem, jih spodbuditi k branju ter obiskovanju knjižnice.

Ob poplavi knjig različnih založb je včasih kar težko izbrati tisto, ki bi bila za učence najbolj primerna. Založbe velikokrat v želji, da prodajo čim več gradiva, izdajajo knjige z lepimi platnicami, ki privlačijo otroke in tudi odrasle, ob podrobnejšem branju pa potem ugotovimo, da je knjiga brez prave vsebine.

Pri izbiri gradiva zato sledim kriterijem, ki opredeljujejo dobro knjigo. Vedno poskušam izbrati kakovostne knjige z **izvirnimi literarnimi besedili**. Pomembno mi je, da je **besedišče raznoliko**, da besedila uporabljajo **sopomenke, primere in prenesene pomenke**. Le tako se namreč učenci učijo novih in

bolj zapletenih načinov izražanja. Pri izbiri si pomagam z različnimi sezname priporočenih knjig za otroke. Eden izmed teh je **znak za kakovost zlata hruška**. Gre za projekt Pionirske knjižnice v Ljubljani, ki se ukvarja z mladinsko književnostjo. Vsako leto izdajo *Priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig*, v katerem lahko najdemo najrazličnejše kakovostno gradivo, od pravljic, ugank kot tudi neumetnostnih besedil.

Zgodbe včasih **preprosto berem**, še raje in večkrat pa **pripovedujem**. Ugotovila sem namreč, da s pripovedovanjem lahko bolj vzdržujem pozornost pri učencih.

Čeprav zgodbo pripovedujem, navadno za pripovedovanje uporabljam najrazličnejše pripomočke: predmete ali ilustracije, ki jo podkrepijo. V pripovedovanje vključim tudi petje ali glasbo.

Pred začetkom branja ali pripovedovanja zgodbe se z učenci seznanimo s knjigo. Preberem naslov knjige, navedem tudi avtorja besedila in ilustratorja. Skupaj si ogledamo ilustracijo na platnici in na podlagi ogleda dajo učenci ideje, kaj bi se lahko v zgodbi dogajalo.

Pri predstavitvi knjige oz. zgodbe mi je zelo pomembno, da z učenci vzpostavim **skupno pozornost**. Tako z vprašanji pred pripovedjo, včasih tudi med njo (odvisno od zgodbe) in na koncu pripovedi učence spodbudim, da so pozorni na samo dogajanje. Po končani pripovedi učence z vprašanji spodbudim, da se živijo tudi v čustva junakov, saj bodo le tako lahko razumeli druge in razvili empatijo.

Učenci povedo tudi svoje izkušnje, si zamislijo, kako bi se oni odzvali, če bi bili knjižna oseba v zgodbi in podobno. Navadno se razvije zanimiv pogovor z učenci, ki jo je včasih treba tudi pravilno preusmeriti, saj so učenci polni idej in domišljije in kaj hitro zaidejo stran od zgodbe.

MESEC ŠOLSKIH KNJIŽNIC NA OŠ VRANSKO - TABOR

Oktober je čas, ko šolske knjižnice še posebej na široko odpremo svoja vrata in vabimo učence vanje, saj je **oktober mesec šolskih knjižnic**. Praznovanje šolskih knjižnic se je začelo že leta 1999, ko so knjižničarji

Slika 1: Pripovedovanje pravljice Hišica iz kock (E. Peroci), 2. april 2022, mednarodni dan mladinskih knjig

Slika 2: Pripovedovanje zgodbe Kako objeti ježa (J. Bauer), november 2022

Po končani pripovedi učence z vprašanji spodbudim, da se vživijo tudi v čustva junakov, saj bodo le tako lahko razumeli druge in razvili empatijo.

po vsem svetu začeli praznovati svoj mednarodni dan na četrty ponedeljek v oktobru, v Sloveniji smo ga prvič praznovali 22. oktobra 2007. Ker se je praznovanju pridruževalo čedalje več držav, se je leta 2008 odbor IASL (International Association of School Librarianship) odločil, da se praznovanje razširi na ves mesec oktober.

Zadnji dve leti sem kot šolska knjižničarka temu dogodku posvetila prav posebno

pozornost. Mesec šolskih knjižnic sem želela predstaviti najmlajšim učencem in ves mesec ob dobri knjigi tudi praznovati z njimi. V ta namen sem pripravila predstavo na predlagano temo, po predstavi pa sem pripravila različne delavnice za učence. Tako smo skupaj z učenci preživeli 2 prijetni uri v šolski knjižnici.

V šolskem letu 2021/2022 je bila tema meseca šolskih knjižnic **PRAVLJICE IN LJUDSKE POVESTI PO SVETU**. Izbrala sem slovensko ljudsko basen iz Rezije **Kako je rusica pregnala grdinico iz lisičje hišice**. Povedala jo je Jelica v Borovičju, iz narečja pa jo je v knjižno slovenščino prevedel Milko Matičetov in jo izdal leta 1973 v zbirki Zvezinice iz Rezije. V pripovedki botra lisica zapusti svoje male lisičice za nekaj časa same, ker gre prat plenice v potok. Ko pride nazaj v svojo lisičino, se tam že naseli grdinica. Lisica poprosi za pomoč volka, medveda in zajca, vendar nihče ne uspe pregnati grdinice iz njene hišice. Na koncu z zvijačo to uspe rusici, mali mravljici.

Basen sem spremenila v lutkovno predstavo s petjem, kateri so učenci z veseljem prisluhnili.

Po predstavi so v kotičkih reševali razvedrilne naloge, povezane s predstavo, ki so si jo ogledali. Pripravila sem naloge v kotičkih.

Sliki 3 in 4: Lutkovna predstava po motivih slovenske ljudske basni iz Rezije Kako je rusica pregnala grdinico iz lisičje hišice, oktober 2021

Spet druga izmed nalog je bila: Nariši grdino. Ker je grdina izmišljen lik, se mi je zdelo zanimivo, da vsak izmed učencev nariše drugačno grdino.

Slika 5: Sudoku

Vsi učenci so rešili vse naloge. Ena izmed nalog je bila sudoku, kjer so učenci morali postaviti vsako žival samo enkrat v posamezno vrsto.

Spet druga izmed nalog je bila: Nariši grdino. Ker je grdina izmišljen lik, se mi je zdelo zanimivo, da vsak izmed učencev nariše drugačno grdino. Da pa naloga ne bi bila preveč preprosta, smo jo popestrili z igralno

Slika 7: Risanje grdine s pomočjo igralne kocke

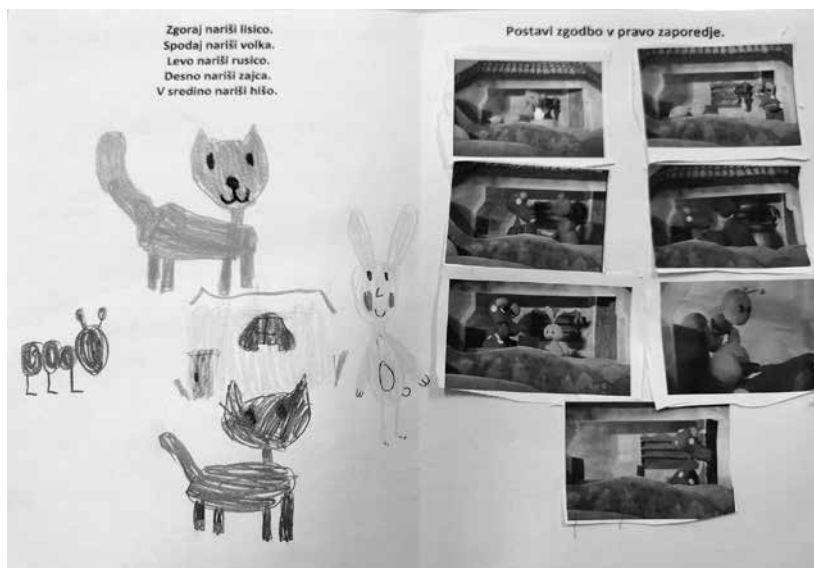
kocko. Učenci so metali kocko in tako dobili, kakšen nos, roke, usta, rep in podobno morajo narisati na prazen obris grdine. Nastale so zelo zanimive grdine.

Učenci so v eni izmed nalog morali razvrščati sličice ali besedilo v pravo zaporedje, da so dobili pravilno zaporedje same zgodbe. Učenci 1. razreda so zgodbo postavili v pravilno zaporedje s pomočjo sličic, učenci 3. razreda pa so namesto sličic dobili že besedilo oz. povedi.

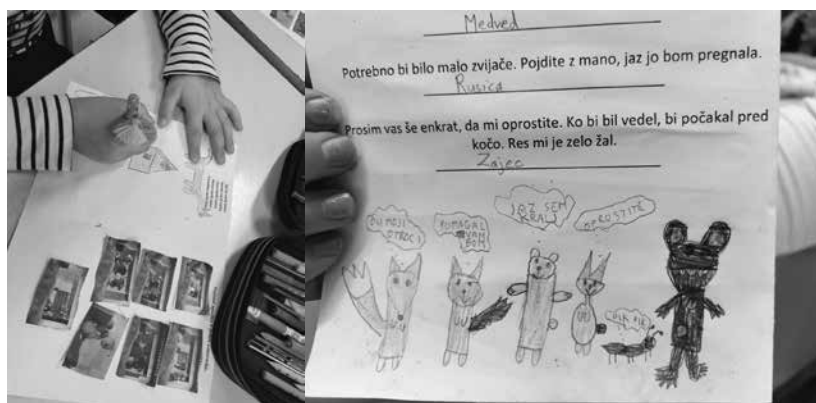
Učenci so morali tudi razvrščati živali po velikosti, zapisati, kdo izmed likov v zgodbi je rekel kaj in podobno.

Naloge so bile prilagojene glede na starost učencev. Tako so zgodbo obnovili in si jo tako bolje zapomnili.

Tema meseca šolskih knjižnic v letu 2022 je bila **BRANJE ZA GLOBALNI MIR IN ŽIVLJENJE V HARMONIJI**. V skladu s ponujeno temo sem izbrala knjigo z naslovom **Nevidna hiša makedonske pisateljice Biljane Crvenkovske in ilustratorja Vaneta Kosturanova**. Zgodba govori o deklici Kali, begunki, ki najde uteho v nevidni hiši, v domu, ki si ga ustvari v domišljiji in ki bo z njo, kamor koli jo bo zanesla pot.

Slika 6: Naloga postavi sličice v pravo zaporedje

Sliki 8 in 9: Najrazličnejše naloge za učence

Za učence sem pripravila pripovedovanje z lutkami, obogateno s pevsкими točkami. Z učenci smo pred samim pripovedovanjem spregovorili o domu, begunstvu in vojni. Učencev se je zgodba zelo dotaknila.

Slika 10: Lutkovna predstava po motivih iz zgodbe Nevidna Hiša (B. Crvenkovska), oktober 2022

Po predstavi so se učenci razdelili v 4 skupine in v skupinah igrali različne družabne igre. Postaje so menjali, tako da so se preizkusili v vseh aktivnostih. Vse igre in aktivnosti sem pripravila sama, pri sami izdelavi mi je pomagal hišnik.

Na prvi postaji je bila igra, podobna igri človek, ne jezi se, v kateri so učenci potovali čez prepreke, da so dosegli svojo nevidno hiško. Igra je namenjena 4 učencem, vsak izmed njih pa potuje po svoji poti.

Slika 11: Družabna igra z naslovom Kala išče svojo nevidno hiško

Na drugi postaji so se preizkusili v igri spomin. Spomin je bil sestavljen iz 15 parov. Sličice so bile vzete iz same knjige.

Slika 12: Družabna igra spomin

Na tretji postaji so učenci igrali igro bingo. Gre za prilagojeno igro bingo, pri kateri je treba pomagati osebam ali živalim in najti pravi predmet, ki bi jim lahko pomagal. Učenci iz vrečke eden za drugim vlečejo sličice predmetov. Povezati morajo pravo težavo s pravo rešitvijo, npr. Kako bi lahko pomagali mucki, da pride dol z drevesa. Lahko ji pomagamo z lestvijo. Zmaga tisti učenec, ki prvi dobi tri sličice v vrsti.

Slika 13: Družabna igra bingo

Slika 14: Kamenčki za srečo

Na zadnji postaji pa so učenci z alkoholnimi flomastri risali na kamenčke. Kamenčke smo poimenovali kamenčki za srečo.

Celotna aktivnost je potekala v vsakem oddelku 2 šolski uri.

Na koncu so si učenci naključno razdelili kamenčke za srečo in si zaželeli, da se jim nikoli ne bi bilo treba soočiti s situacijo, v kateri se je znašla deklica Kala.

SKLEP

Takšne ure se vedno izkažejo za pozitivno sprejete pri učencih, na kar kažejo tudi izjave samih učencev:

- V knjižnici so mi bile všeč lutke.
- Všeč mi je bila lutkovna predstava, ker so mi bile všeč lutke in pravljica.
- Všeč mi je bilo, ko je rusica (mravlja) piknila grdinico.

- Bilo je super.
- Zelo mi je bilo všeč, ko je knjižničarka zaigrala predstavo.
- Všeč mi je bilo, ko sem risal grdino.

Učenci so pri urah aktivni, radi poslušajo zgodbe, radi sodelujejo pri različnih nalogah, ki jih pripravim. Kljub temu so te ure zame kar velik zalogaj, saj vsako predstavo pripravim sama (scenarij, lutke, igra, tudi petje, če je potrebno ...) in jo izvedem najmanj 9-krat. Ker imamo podružnično šolo, moram vse pripomočke odnesti tudi tja.

Pa vendar prav zaradi učencev in njihove povratne informacije to zelo rada počnem, saj vsi učenci in tudi njihovi učitelji v teh urah zelo uživajo, in vsakič ko po dogodku obiščejo knjižnico, sprašujejo, kdaj bo spet predstava. ●

Viri in literatura

Marjanovič Umek, L., Fekonja, U., Hacin Beyazoglu, K. (2022). *Skupno branje odraslih in otrok*. Mladinska knjiga.

Dolinšek - Bubnič, M. (1999). *Beri mi in se pogovarjaj z mano!*. EPTA.

KATJA BREZOVNIK, univ dipl. um. zgod., zaposlena na Osnovni šoli Vransko - Tabor
Naslov: Osnovna šola Vransko - Tabor, Vransko 23, 3305 Vransko
E-naslov: katja.brezovnik@guest.arnes.si